

УДК 352.07:332.1(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.216.417-425>

Зіневич К.С.

Поліський національний університет

Zinevych Kostiantyn

Polissia National University

<https://orcid.org/0009-0009-2989-3002>

ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті досліджено інституційну спроможність децентралізованих громад як ключовий чинник соціально-економічної реабілітації в умовах післявоєнної України. Розкрито взаємозв'язок між локальною адаптацією та глобальними викликами, що постають перед громадами, включаючи економічні, соціальні та екологічні аспекти. Методологічною основою є міждисциплінарний підхід, який поєднує інституційний аналіз, соціально-економічне моделювання та кейс-стаді окремих територіальних громад. У результаті виявлено, що ефективність соціально-економічної реабілітації залежить від здатності місцевих інститутів поєднувати власні ресурси з можливостями зовнішньої підтримки, зокрема міжнародних донорів. У статті систематизовано ключові фактори інституційної стійкості та запропоновано практичні рекомендації для посилення ролі децентралізованих громад у процесах відбудови. Висновки акцентують увагу на необхідності балансу між локальною автономією та глобальною інтеграцією, що дозволяє забезпечити стійкий розвиток і підвищення добробуту населення.

Ключові слова: реабілітація, інституційна спроможність, децентралізація, соціально-економічна реабілітація, територіальні громади, локальна адаптація, глобальні виклики.

INSTITUTIONAL CAPACITY OF UKRAINE'S TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CONTEXT OF POST-WAR SOCIO-ECONOMIC REHABILITATION

The article comprehensively examines the institutional capacity of decentralized communities as a decisive factor in ensuring effective socio-economic rehabilitation in post-war Ukraine. Particular attention is paid to the interrelation between local adaptation mechanisms and global challenges that communities inevitably face in the modern interconnected world. These challenges include economic instability, the need for sustainable social development, environmental pressures, and the growing role of digital transformation. The study emphasizes that institutional capacity should not be limited only to the availability of financial resources but must also integrate administrative efficiency, human capital development, participatory governance, and the ability to foster trust between authorities and citizens.

The methodological framework is grounded in an interdisciplinary approach that combines institutional analysis, socio-economic modeling, and detailed case studies of specific territorial communities. Such a multidimensional methodology enables a holistic assessment of the resilience of local institutions and their readiness to act under conditions of uncertainty and multiple external shocks. The findings suggest that the effectiveness of socio-economic rehabilitation depends primarily on the ability of local institutions to combine their own endogenous resources with opportunities for external support, particularly from international donors, non-governmental organizations, and transnational networks.

Furthermore, the article systematizes the key factors of institutional resilience, including financial autonomy, administrative flexibility, social cohesion, and the capacity to innovate. By examining successful and problematic cases of community recovery, the study illustrates how different strategies of adaptation may either accelerate or hinder long-term rehabilitation. The practical recommendations proposed in the article are aimed at strengthening the role of decentralized communities in reconstruction processes by promoting inclusive decision-making, enhancing digital skills, and expanding international cooperation.

The conclusions emphasize the urgent need to maintain a balanced approach that reconciles local autonomy with broader global integration. This balance is essential not only for ensuring sustainable economic growth but also for improving the overall quality of life and well-being of the population. In this way, decentralized communities can become active agents of change, capable of overcoming the destructive consequences of war while simultaneously responding to the global challenges of the twenty-first century.

Keywords: institutional capacity, decentralization, socio-economic rehabilitation, territorial communities, local adaptation, global challenges.

JEL Classification: H77, R11, R58.

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Зіневич К.С., 2026

Постановка проблеми. Після початку повномасштабної війни Україна зіткнулася з безпрецедентними викликами соціально-економічного та інституційного характеру. Децентралізація, яка до війни розглядалася як інструмент посилення місцевого самоврядування та розвитку громад, у воєнних і післявоєнних реаліях набуває нових змістів. Питання інституційної спроможності стає ключовим, адже саме від ефективності дій місцевих органів залежить здатність громад до відновлення, інтеграції переселенців, залучення ресурсів та забезпечення стійкого розвитку.

Сучасні реалії зумовлюють потребу у поєднанні локальної автономії з глобальними підходами до розвитку. Виклики, пов'язані з міграцією, цифровою трансформацією, екологічними ризиками та глобальною економічною нестабільністю, вимагають нових механізмів організації управління на рівні громад. У цьому контексті дослідження інституційної спроможності набуває стратегічного значення, оскільки воно визначає здатність громад адаптуватися до змін, розвивати економіку та забезпечувати соціальну згуртованість.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання спроможності територіальних громад України в умовах війни дедалі частіше розглядається у взаємозв'язку з результатами реформи децентралізації, стійкістю місцевого самоврядування та можливостями громад самостійно реагувати на кризові зміни. М. Рабінович, Т. Брік, А. Даркович та ін. [1], досліджуючи стійкість українських територіальних громад після початку повномасштабного вторгнення, встановили залежність її рівня від географічних, політико-адміністративних та економічних чинників. Автори пов'язують частину цих чинників із результатами децентралізації, яка до війни розширила повноваження громад та змінила їхні фінансові й організаційні можливості.

Д. Заяць [2] аналізує результати децентралізації вже безпосередньо в умовах воєнного стану. У дослідженні показано, що розширення місцевої автономії дало громадам можливість швидше реагувати на потреби населення, однак війна одночасно посилила ресурсні обмеження та виявила невирішені питання розмежування повноважень між органами виконавчої влади і місцевим самоврядуванням. Цей аспект є суттєвим для оцінювання інституційної спроможності, оскільки наявність формальних повноважень сама по собі не визначає здатності громади реалізувати їх за умов обмежених фінансових і кадрових ресурсів.

Окремий напрям досліджень стосується реакції громад на соціально-демографічні наслідки війни. О. Койдель та О. Гусс [3] на матеріалах українських громад дослідили практики реагування місцевого самоврядування на масштабне внутрішнє переміщення населення. Отримані результати показують, що здатність громади координувати дії органів влади, громадського сектору та інших локальних суб'єктів впливає на її можливості розв'язувати проблеми, пов'язані з інтеграцією внутрішньо переміщених осіб. Отже, інституційна спроможність у воєнних умовах проявляється не тільки в управлінні фінансовими ресурсами, а й у здатності організовувати взаємодію між різними учасниками місцевого розвитку.

А. Жуковська та Т. Желюк [4] розглядають відновлення територіальних громад через засади інклюзивного розвитку. Науковці пов'язують перспективи повноцінної відбудови із збереженням людського капіталу, доступністю публічних послуг, формуванням безпечного середовища та залученням жителів до економічного й суспільного життя громади. Г. Краєвська [5] розвиває цей напрям, обґрунтовуючи інклюзію як економічну передумову післявоєнного відновлення громад та акцентуючи увагу на поєднанні можливостей різних груп населення і стейкхолдерів у процесах місцевого розвитку.

Проведений аналіз показує, що в наукових працях достатньо ґрунтовно досліджено окремі аспекти децентралізації, інституційної стійкості громад, реагування на внутрішнє переміщення населення та інклюзивного відновлення. Проте недостатньо дослідженим залишається питання того, як рівень інституційної спроможності територіальних громад визначає їхню здатність поєднувати власні ресурси, державні механізми та зовнішню підтримку для вирішення завдань соціально-економічної реабілітації населення в умовах післявоєнного відновлення.

Метою статті є визначення того, як рівень інституційної спроможності територіальних громад впливає на їхню здатність поєднувати власні ресурси, державні механізми та зовнішню підтримку для вирішення завдань соціально-економічної реабілітації населення в умовах післявоєнного відновлення.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано методи: аналізу і синтезу - для опрацювання наукових підходів до визначення інституційної спроможності територіальних громад та узагальнення її складових; порівняльного аналізу - для зіставлення ресурсних можливостей, умов функціонування та практик адаптації громад; статистичного аналізу - для опрацювання кількісних показників, що характеризують соціально-економічні наслідки війни та умови відновлення територій; системний підхід - для розгляду фінансових, кадрових, управлінських та організаційних складових інституційної спроможності у їх взаємозв'язку з процесами соціально-економічної реабілітації населення.

Виклад основних результатів дослідження. Післявоєнне відновлення України значною мірою залежатиме від того, наскільки територіальні громади здатні самостійно працювати з наслідками війни та перетворювати наявні ресурси на конкретні рішення. Повномасштабне вторгнення різко посилило навантаження на місцеве самоврядування: поряд із фізичним відновленням територій громади зіткнулися з переміщенням населення, скороченням економічної активності та потребою швидко перебудовувати систему місцевого управління. Реформа децентралізації, започаткована до повномасштабної війни, розширила повноваження громад, однак одночасно виявила суттєві відмінності у їхніх фінансових, кадрових та організаційних можливостях [1; 2]. У межах цього дослідження інституційну спроможність доцільно розуміти як здатність органів місцевого самоврядування мобілізувати доступні ресурси, координувати взаємодію між різними учасниками

та коригувати управлінські рішення відповідно до потреб конкретної території.

У розділі монографії «Соціально-економічна реабілітація населення як основа сталого розвитку регіону» К. С. Зіневич [6] розглядає соціально-економічну реабілітацію як процес, що поєднує економічні, соціальні, психологічні та інституційні зміни. Його зміст не обмежується поверненням втрачених ресурсів або відновленням порушених війною процесів. Для територіальної громади має значення і те, чи здатна вона використати досвід роботи в кризових умовах для формування нових можливостей розвитку. У цьому розумінні інституційна спроможність проявляється через здатність місцевої влади поєднувати вирішення нагальних завдань, зокрема відновлення інфраструктури та інтеграцію внутрішньо переміщених осіб, із реагуванням на довготривалі економічні, соціальні та технологічні зміни.

Інституційна спроможність громади не визначається одним показником. Вона залежить від управлінської компетентності, фінансових можливостей, якості взаємодії з бізнесом і громадським сектором, а також від залучення населення до прийняття рішень. Слабкість одного з цих елементів може істотно обмежувати реалізацію відновлювальних програм навіть за наявності фінансування. Особливо помітною ця проблема стала в умовах війни, коли місцевим органам влади доводиться працювати одночасно з інфраструктурними, соціальними та економічними завданнями. За таких обставин формального набору адміністративних повноважень недостатньо: значення має здатність швидко змінювати пріоритети та організовувати виконання рішень у нестабільному середовищі.

Теоретичне пояснення окремих складових інституційної спроможності дає концепція соціального капіталу, представлена у праці Р. Патнема, Р. Леонарді та Р. Нанетті [7]. У межах цього підходу здатність спільноти до колективних дій пов'язується з довірою, горизонтальними зв'язками та готовністю людей до співпраці. Для українських громад ця проблема стала особливо відчутною внаслідок масштабного внутрішнього переміщення населення та руйнування сформованих раніше соціальних мереж. Дані Міжнародної організації з міграції показують, що внутрішнє переміщення залишалося значним упродовж 2022–2025 рр., створюючи для приймаючих громад додаткове навантаження у сфері житла, зайнятості, соціальних послуг та інтеграції ВПО [9–12].

Не менш суттєвим є фінансовий вимір інституційної спроможності. Дослідження децентралізації та стійкості місцевого самоврядування показують, що громади відрізняються за ресурсною базою та можливостями самостійно реагувати на кризові зміни [1; 2]. Тому однаковий обсяг повноважень не означає однакової здатності реалізувати їх на практиці. За нестачі власних ресурсів особливого значення набувають

державне та зовнішнє фінансування, але саме по собі залучення коштів ще не гарантує результату. Громада повинна мати фахівців, здатних підготувати проєкт, обґрунтувати його потребу, організувати реалізацію та контролювати використання ресурсів.

Децентралізація дала місцевому самоврядуванню більше можливостей самостійно визначати пріоритети розвитку, проте водночас зробила помітнішою різницю між формальною автономією та реальною управлінською спроможністю. Частина громад має достатню кадрову й організаційну базу для роботи з проєктами відновлення, тоді як для інших дефіцит фахівців, обмежені фінансові можливості та слабша аналітична база залишаються практичними перешкодами. Це особливо важливо для програм, де необхідно одночасно поєднати економічні, соціальні та інфраструктурні рішення.

Для оцінювання рівня локальної адаптації використано індексний підхід, раніше запропонований К. С. Зіневич у розділі монографії [6]. До нього включено показники економічної активності, соціальної згуртованості та інституційної ефективності. Така побудова дає можливість розглядати адаптацію громади не як окремих результат одного напрямку політики, а як поєднання кількох взаємопов'язаних характеристик. Подальше застосування цього підходу потребує його кількісної апробації на ширшій вибірці територіальних громад.

Масштаб завдань, що постали перед місцевим самоврядуванням, добре видно через оцінку потреб України у відновленні. Значення має не тільки загальна сума необхідного фінансування, а й його розподіл між житловим сектором, транспортом, енергетикою, промисловістю, соціальною сферою та іншими напрямками. Чим більшою є кількість паралельних проєктів, тим вищими стають вимоги до планування, координації та контролю на місцевому рівні. За цих умов фінансовий ресурс є лише однією з передумов відбудови; не менш суттєво, чи здатна громада перетворити його на завершені проєкти та конкретні результати для населення.

У табл. 1 представлено структуру потреб України у відновленні за основними секторами економіки відповідно до оцінки Ukraine: Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5) [8].

Структура потреб, наведена в табл. 1, показує, що відновлення України не концентрується в одному секторі. Найбільші окремі обсяги припадають на житло, транспорт, енергетику, торгівлю та промисловість. Сукупно ці напрями формують понад половину загальної потреби у фінансуванні. Такий розподіл має практичне значення для територіальних громад, оскільки відновлення житлового фонду, транспортного сполучення та енергетичної інфраструктури безпосередньо пов'язане з поверненням населення, відновленням ділової активності та доступністю базових послуг [8].

Таблиця 1

Потреби України у відновленні за основними секторами економіки (станом на 31.12.2025 р.)

Сектор	Потреба у відновленні, млрд дол. США	Частка у загальній потребі, %
Житловий сектор	83,7	14,2
Транспорт	77,5	13,2
Енергетика та видобувна промисловість	67,8	11,5
Торгівля та промисловість	64,4	10,9
Сільське господарство	55,5	9,4
Соціальний захист та засоби до існування	39,2	6,7
Розмінування та поводження з вибухонебезпечними предметами	37,4	6,4
Водопостачання та водовідведення	20,3	3,4
Охорона здоров'я	19,4	3,3
Освіта і наука	17,3	2,9
Інші сектори*	106,3	18,1
Усього	588,8	100,0

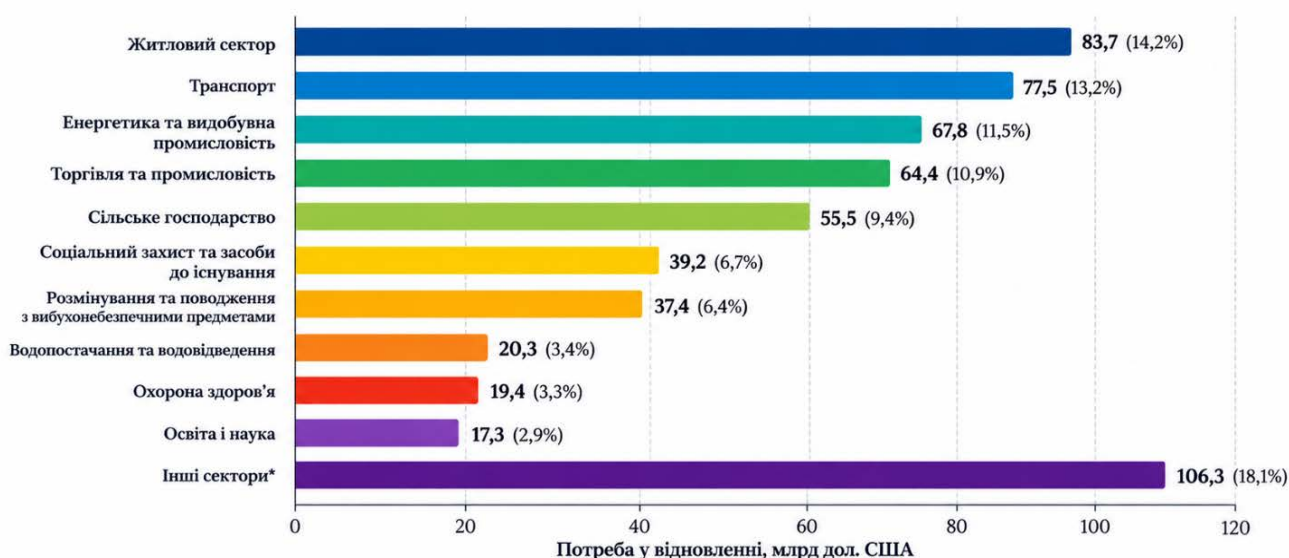
Джерело: складено автором за даними Ukraine: Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5) [8].

Для місцевого самоврядування масштаб майбутньої відбудови означає суттєве збільшення обсягу організаційної роботи. Громадам доведеться визначати першочерговість проєктів, готувати їх до фінансування, координувати виконавців і контролювати використання залучених ресурсів. За таких умов сама наявність фінансування ще не визначає результат. Не менш важливо, чи має громада достатній кадровий та управлінський потенціал, щоб підготувати проєкт і довести його до практичної реалізації.

Рис. 1 дає змогу наочно зіставити секторні диспропорції у структурі потреб. Найбільший показник

зафіксовано для житлового сектору — 83,7 млрд дол. США, або 14,2% загальної потреби. Транспорт потребує 77,5 млрд дол. США, енергетика та видобувна промисловість — 67,8 млрд дол. США, торгівля та промисловість — 64,4 млрд дол. США. Помітною залишається й потреба сільського господарства — 55,5 млрд дол. США. Водночас значні ресурси необхідні для соціального захисту, розмінування, водопостачання, охорони здоров'я та освіти. Це означає, що післявоєнна політика відновлення має враховувати взаємозалежність економічної, інфраструктурної та соціальної складових [8].

Потреби України у відновленні за секторами (станом на 31.12.2025 р., млрд дол. США)

* До інших секторів належать: державне управління, культура, спорт, довкілля, цифрова інфраструктура, фінансовий сектор, цивільний захист та інші напрями.

Джерело: Складено автором за матеріалами Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4), World Bank, United Nations, European Commission, Government of Ukraine, 2025.

Рис. 1. Потреби України у відновленні за секторами

Джерело: складено автором за даними Ukraine: Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5) [8].

Наведена на рис. 1 структура потреб показує, що післявоєнне відновлення не може зводитися до реконструкції окремих пошкоджених або зруйнованих об'єктів. Йдеться про одночасне відновлення житлового фонду, транспортної та енергетичної інфраструктури, виробничої діяльності, соціальної сфери й інших напрямів [8]. Їх взаємозалежність потребує узгодження рішень між державним і місцевим рівнями. Для територіальних громад це означає значно ширше коло завдань: визначення місцевих пріоритетів, підготовку та супровід проєктів, роботу із залученими коштами, координацію з державними структурами та міжнародними партнерами. Тому практичні результати відбудови залежатимуть не лише від доступного фінансування, а й від спроможності місцевих інституцій організувати його використання відповідно до потреб

конкретної території.

Інфраструктурні та економічні потреби відновлення тісно переплітаються з демографічними змінами, спричиненими війною. Одним із найбільш відчутних їх проявів стало масштабне внутрішнє переміщення населення. Для приймаючих громад це означає додаткову потребу в житлі, робочих місцях, освітніх, медичних та соціальних послугах. За таких умов інтеграція ВПО поступово переходить від завдання термінової гуманітарної підтримки до довгострокового напряму місцевої політики. Динаміка внутрішнього переміщення населення у 2022–2025 рр., наведена на рис. 2, дає змогу простежити, як змінювався масштаб цього навантаження протягом досліджуваного періоду [9–12].

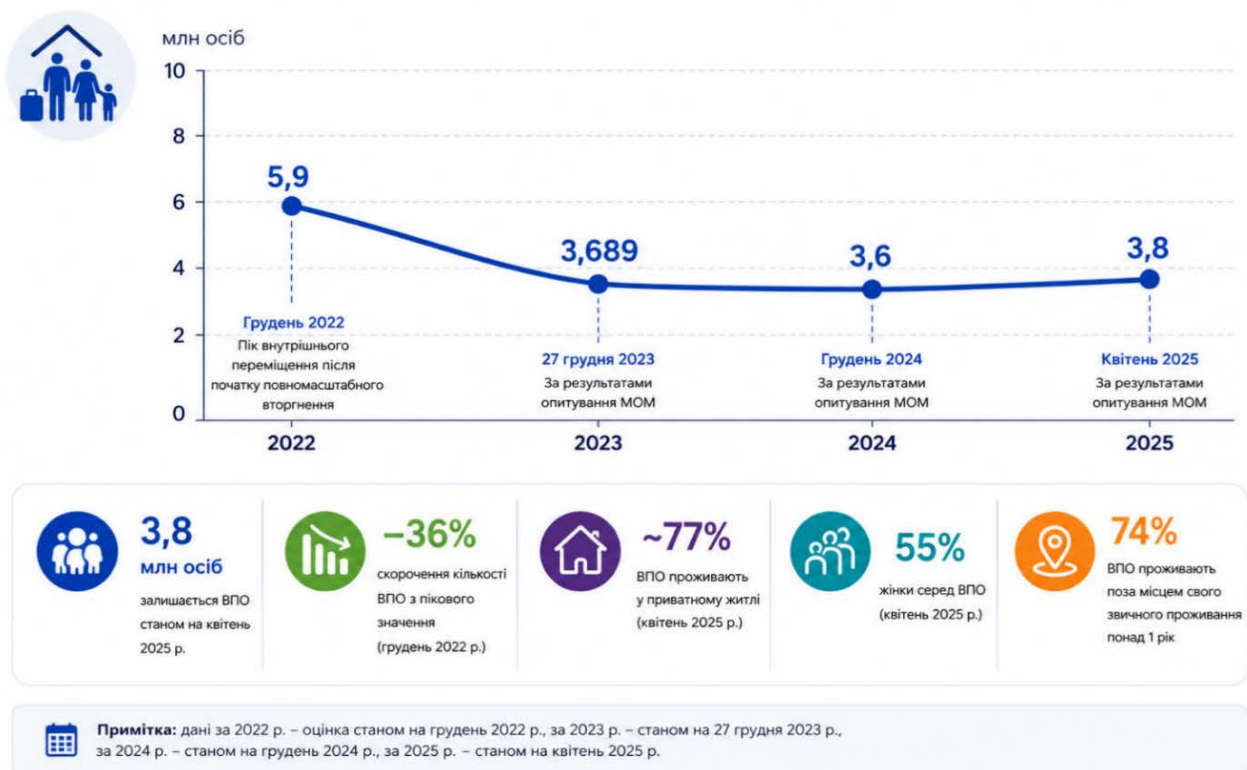

Рис. 2. Динаміка кількості внутрішньо переміщених осіб (2022–2025)

Джерело: складено автором за даними International Organization for Migration, Displacement Tracking Matrix (DTM), General Population Survey [9–12].

Дані рис. 2 показують, що після різкого зростання масштабів внутрішнього переміщення населення у 2022 р. чисельність ВПО надалі поступово скорочувалася. Проте цей процес не означав зникнення проблеми: у 2025 р. в Україні залишалося близько 3,8 млн внутрішньо переміщених осіб [11; 12]. Для територіальних громад це означає, що потреби ВПО вже не можна розглядати винятково як короткострокове гуманітарне завдання. Тривале проживання значної кількості переміщених осіб у приймаючих громадах потребує рішень у сфері житла, зайнятості, освіти, охорони здоров'я та інших публічних послуг. Відповідно, навантаження на місцеві інституції залежить не лише від

чисельності ВПО, а й від того, наскільки громада здатна включити їх до місцевого економічного та соціального середовища.

Внутрішнє переміщення населення є лише одним із наслідків війни, з якими працюють територіальні громади. Паралельно вони мають вирішувати проблеми, пов'язані з пошкодженням житлового фонду, транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури. Її стан безпосередньо визначає доступ населення до житла, транспортного сполучення та базових послуг, а відновлення потребує додаткових фінансових і організаційних ресурсів. Масштаб цього навантаження за окремими категоріями об'єктів представлено на рис. 3.

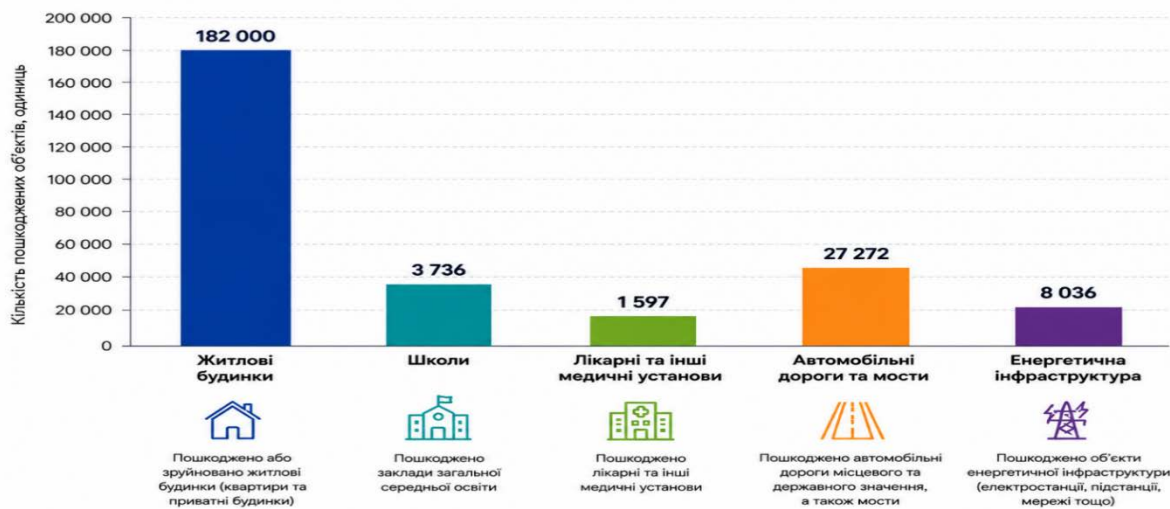

Рис. 3. Пошкодження об'єктів житлової, соціальної та критичної інфраструктури України за основними категоріями
Джерело: складено автором за даними Ukraine: Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5) [8].

Дані рис. 3 доповнюють оцінку фінансових потреб фізичним виміром наслідків війни. Найбільший масштаб пошкоджень припадає на житловий фонд, значних руйнувань зазнали також транспортна та енергетична інфраструктура, заклади освіти й охорони здоров'я [8]. Для територіальних громад це означає одночасну роботу з об'єктами різного призначення та різної черговості відновлення. За таких умов місцеві органи влади мають визначати пріоритетність проєктів, готувати їх до фінансування, координувати виконавців і контролювати використання ресурсів. Інституційна спроможність у цьому випадку набуває цілком практичного змісту: від якості місцевого управління залежить, наскільки швидко залучені ресурси перетворюватимуться на відновлене житло, інфраструктуру та доступ населення до необхідних послуг.

Водночас відбудова відбуватиметься в умовах економічної нестабільності, екологічних ризиків і технологічних змін. Ці процеси не обмежуються територією окремої громади, проте впливають на вибір її пріоритетів і доступні інструменти відновлення. Значний обсяг потреб України у відбудові посилює роль зовнішнього фінансування та взаємодії з міжнародними партнерами [8]. Для місцевого самоврядування це створює додаткові вимоги до підготовки проєктів, обґрунтування потреб у фінансуванні та організації роботи з донорськими програмами.

Окремим напрямом є подолання екологічних наслідків війни. Пошкодження земель, водних ресурсів, енергетичних та інших об'єктів може обмежувати відновлення господарської діяльності на постраждалих територіях [8]. Тому економічна реабілітація таких громад має враховувати не тільки реконструкцію фізичних об'єктів, а й можливість безпечного повернення територій до господарського використання. Для місцевої влади це означає необхідність узгоджувати економічні проєкти з екологічними обмеженнями та фактичним станом території.

Ще один напрям змін пов'язаний із цифровізацією місцевого управління. Цифрові інструменти можуть

використовуватися для роботи з даними, підготовки проєктів, комунікації з населенням та організації надання окремих публічних послуг. Проте сам факт наявності цифрової платформи не означає, що громада здатна ефективно нею користуватися. Значення мають кадрові компетенції, технічна інфраструктура та якість інформації, на основі якої приймаються рішення. У цьому аспекті цифрова спроможність стає частиною ширшої інституційної спроможності місцевого самоврядування.

Після розгляду інфраструктурних, демографічних та організаційних наслідків війни доцільно окремо зосередитися на економічній складовій соціально-економічної реабілітації. Для населення вона насамперед пов'язана з можливістю отримувати дохід, повернутися до економічної активності або адаптуватися до змін на місцевому ринку праці. На рівні громади це означає відновлення діяльності підприємств, створення робочих місць, підтримку малого і середнього бізнесу та розширення доступу до фінансових ресурсів. Масштаб загальних потреб України у відновленні, оцінених у RDNA5, показує, що вирішення цих завдань відбуватиметься за значного дефіциту ресурсів і конкуренції між різними напрямками відбудови [8].

Питання зайнятості особливо гостро постає для внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та інших груп населення, економічне становище яких змінилося внаслідок війни. Для громади створення робочих місць має подвійний результат: населення отримує джерело доходу, а місцева економіка — додаткову економічну активність. Тому політика зайнятості в межах реабілітації має бути пов'язана не лише з кількістю нових робочих місць, а й зі структурою місцевої економіки, потребами роботодавців та можливостями професійної адаптації населення.

Подібна логіка стосується малого і середнього бізнесу. Для громад підприємницька активність важлива як джерело зайнятості, доходів населення та місцевої економічної активності. Однак можливості МСБ відновлювати роботу після втрати активів, ринків збуту

або працівників суттєво різняться. Тому грантові, кредитні та інші інструменти фінансової підтримки доцільно розглядати разом із консультаційною допомогою, підготовкою підприємницьких проєктів та формуванням умов для відновлення місцевого попиту.

Економічні результати реабілітації значною мірою залежать від того, як організована робота місцевих інституцій. У дослідженні К. С. Зіневич [6] до чинників, що визначають таку спроможність, віднесено управлінську компетентність, прозорість розподілу ресурсів,

партнерство з бізнесом і громадським сектором та наявність аналітичної бази для прийняття рішень (табл. 2). Їх значення проявляється на різних етапах роботи — від визначення місцевої проблеми та пошуку джерела фінансування до реалізації проєкту й оцінювання отриманих результатів. Тому інституційна спроможність є не абстрактною характеристикою громади, а сукупністю можливостей, через які фінансові, кадрові та організаційні ресурси перетворюються на конкретні результати економічного відновлення.

Таблиця 2

Фактори інституційної спроможності, що впливають на економічну реабілітацію

Фактор	Опис	Вплив на економічну реабілітацію	Приклад (громада)
Управлінська компетентність	Наявність кваліфікованих кадрів і стратегічного планування	Підвищення ефективності реалізації економічних програм	Вінницька область
Прозорість розподілу ресурсів	Відкритість у використанні бюджетних і донорських коштів	Зростання довіри інвесторів і населення	Харківська область
Партнерство з бізнесом	Співпраця з МСБ і міжнародними організаціями	Створення робочих місць і залучення інвестицій	Львівська область
Аналітична база	Використання даних для оцінки потреб і планування	Оптимізація розподілу ресурсів і підвищення результативності	Вінницька область

Джерело: систематизовано автором на основі положень, викладених К. С. Зіневич у розділі монографії [6].

Економічна реабілітація відбувається в середовищі, яке громада не може повністю контролювати. Зміни макроекономічної ситуації впливають на місцеві бюджети, поведінку бізнесу, зайнятість населення та можливості залучення інвестицій. Наслідки повномасштабної війни суттєво погіршили макроекономічні умови функціонування української економіки, що простежується, зокрема, в оцінках Міжнародного валютного фонду [13]. За обмеженості власних ресурсів для громад зростає значення зовнішнього фінансування. Однак можливість скористатися ним залежить уже від місцевого рівня — наявності підготовлених проєктів, кадрових компетенцій та здатності виконувати вимоги відповідних програм.

Цифрова трансформація змінює й саму організацію місцевого управління. Робота з електронними даними, цифровими сервісами та інструментами комунікації може скоротити час на виконання окремих процедур і полегшити взаємодію з населенням та потенційними партнерами. Проте ефект від цифровізації залежить від того, чи має громада відповідну технічну базу та працівників із необхідними навичками. За їх відсутності технологічні рішення самі по собі не усувають управлінських обмежень. Тому цифрову трансформацію доцільно розглядати не як окрему ознаку успішності громади, а як інструмент, результативність якого визначається її загальною інституційною спроможністю.

Схожа залежність виникає під час роботи із зовнішнім фінансуванням. Отримання гранту або іншого ресурсу є лише початковим етапом. Далі громада має пов'язати залучені кошти з конкретною місцевою потребою, організувати виконання проєкту та оцінити його результат. Саме на цьому етапі стає помітною різниця між формальною можливістю залучати

фінансування та реальною спроможністю ним управляти.

Окреме значення має прозорість використання ресурсів. Відкритість процедур, доступність інформації про фінансування проєктів та можливість громадського контролю зменшують інформаційну асиметрію між місцевою владою, населенням, бізнесом і зовнішніми партнерами. Для економічної реабілітації це суттєво, оскільки рішення про розподіл обмежених коштів безпосередньо впливають на вибір проєктів, які громада реалізовуватиме першочергово. У цьому ж контексті партнерство з приватним і громадським секторами розширює коло ресурсів та компетенцій, які можуть бути залучені до відновлення місцевої економіки.

Отже, наведені в табл. 2 фактори діють не ізольовано. Кваліфіковане управління без достатньої інформаційної бази ускладнює визначення пріоритетів; доступ до зовнішнього фінансування не дає очікуваного результату за слабкої організації проєктної роботи; партнерство з бізнесом складніше підтримувати без зрозумілих і відкритих процедур. Інституційна спроможність проявляється саме у здатності громади поєднати ці елементи в процесі підготовки та реалізації економічних рішень.

Висновки. Проведене дослідження показало, що інституційна спроможність територіальної громади визначається не стільки самим обсягом доступних ресурсів, скільки її здатністю ними управляти. Фінансування дає можливість розпочати відновлення, проте його результат залежить від кадрових і управлінських можливостей органів місцевого самоврядування, якості планування, взаємодії з бізнесом і громадським сектором та здатності працювати із зовнішніми

джерелами підтримки. Поєднання цих складових розширює можливості громади у відновленні місцевої економічної активності та інфраструктури, підтримці зайнятості й інтеграції внутрішньо переміщених осіб та ветеранів.

Аналіз також показав, що окремі складові інституційної спроможності не варто розглядати ізольовано. Доступ до фінансування має обмежений ефект за дефіциту кваліфікованих кадрів, а управлінські компетенції складніше реалізувати без достатньої аналітичної бази та налагодженої взаємодії з іншими учасниками відновлення. Тому відмінності між громадами можуть проявлятися не лише в обсягах ресурсів, якими вони володіють, а й у тому, наскільки результативно ці ресурси перетворюються на конкретні проекти та рішення для населення.

Подальше дослідження передбачає розроблення кількісної методики оцінювання інституційної спроможності територіальних громад та її апробацію на вибірці

громад. Це дасть змогу перевірити, які саме складові інституційної спроможності найбільше пов'язані з результатами соціально-економічної реабілітації, а також порівняти громади з різними ресурсними, демографічними та безпековими умовами.

Декларація про використання штучного інтелекту. Під час редакційного доопрацювання рукопису автор використовував ChatGPT (модель GPT-5.6 Sol, OpenAI) для мовного редагування, уточнення формулювань і структурування окремих фрагментів тексту, опрацювання зауважень редакції, а також пошуку та попередньої перевірки релевантних наукових джерел. Остаточний відбір джерел, перевірка наведених даних, змістова інтерпретація результатів та остаточне редагування тексту здійснювалися автором. Автор несе повну відповідальність за зміст статті, достовірність використаних джерел і даних та сформульовані висновки.

Список використаних джерел:

1. Rabinovych M., Brik T., Darkovich A., Savisko M., Hatsko V., Tytiuk S., Piddubnyi I. Explaining Ukraine's resilience to Russia's invasion: The role of local governance. *Governance*. 2024. Vol. 37, No. 4. Pp. 1121–1140. DOI: <https://doi.org/10.1111/gove.12827>
2. Zayats D. (2024). Decentralisation reform in Ukraine: Achievements and implementation prospects amidst war conditions. *Democratic Governance*, Vol. 17, No. 2. Pp. 5–17. DOI: <https://doi.org/10.56318/dg/2.2024.05>
3. Keudel O., Huss O. Polycentric crisis response and societal resilience: how local communities address internal displacement in Ukraine due to the Russian full-scale invasion. *Post-Soviet Affairs*. 2025. Vol. 41, No. 5. Pp. 436–458. DOI: <https://doi.org/10.1080/1060586X.2025.2480529>
4. Жуковська А., Желюк Т. Інклюзивний розвиток територіальних громад в умовах війни та післявоєнної відбудови. *Вісник економіки*. 2024. № 4. С. 24–45. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.04.024>
5. Краєвська Г. Повоєнне економічне відновлення територіальних громад на засадах інклюзії. Демографія та соціальна економіка. 2026. № 1(63). С. 120–137. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2026.01.120>
6. Зіневич К. С. Соціально-економічна реабілітація населення як основа сталого розвитку регіону. Публічне управління регіональною безпекою та сталим розвитком територій : монографія / за заг. ред. В. П. Якобчук. Житомир : Поліський національний університет, 2025. С. 433–469. URL: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/17412> (дата звернення: 08.06.2026).
7. Putnam R. D., Leonardi R., Nanetti R. Y. *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton, NJ : Princeton University Press, 1993. 258 p. URL: <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/9781400820740/html> (дата звернення: 08.06.2026).
8. World Bank. *Ukraine: Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5): February 2022 – December 2025*. Washington, D.C. : World Bank Group, 2026. 63 p. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099022026094036395> (дата звернення: 08.06.2026).
9. International Organization for Migration. *Ukraine – Internal Displacement Report – General Population Survey Round 10. Displacement Tracking Matrix (DTM), 2022*. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-10-17-27-october-2022> (дата звернення: 08.06.2026).
10. International Organization for Migration. *Ukraine — Conditions of Return Assessment Factsheet — Round 6 (November–December 2023). Displacement Tracking Matrix (DTM), 2023*. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-conditions-return-assessment-factsheet-round-6-november-december-2023> (дата звернення: 08.06.2026).
11. International Organization for Migration. *Ukraine — Measuring Progress Towards Durable Solutions to Internal Displacement in Ukraine: Synthesis Report on a Joint Analytical Framework. Displacement Tracking Matrix (DTM), 2025*. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-measuring-progress-towards-durable-solutions-internal-displacement-ukraine> (дата звернення: 08.06.2026).
12. International Organization for Migration. *Ukraine — Displacement and Return: Trends, Drivers and Intentions — June 2025. Displacement Tracking Matrix (DTM), 2025*. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-displacement-and-return-trends-drivers-and-intentions-june-2025> (дата звернення: 08.06.2026).
13. International Monetary Fund. European Department. *Ukraine: 2023 Article IV Consultation, Second Review Under the Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility, and Requests for Modification of Performance Criteria and a Waiver of Nonobservance of Performance Criterion—Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Ukraine*. IMF Staff Country Reports. 2023. No. 2023/399. 203 p. DOI: <https://doi.org/10.5089/9798400261398.002>

References:

1. Rabinovych, M., Brik, T., Darkovich, A., Savisko, M., Hatsko, V., Tytiuk, S., & Piddubnyi, I. (2024). Explaining Ukraine's resilience to Russia's invasion: The role of local governance. *Governance*, 37(4), 1121–1140. <https://doi.org/10.1111/gove.12827> [in English].
2. Zayats, D. (2024). Decentralisation reform in Ukraine: Achievements and implementation prospects amidst war conditions. *Democratic Governance*, 17(2), 5–17. <https://doi.org/10.56318/dg/2.2024.05> [in English].
3. Keudel, O., & Huss, O. (2025). Polycentric crisis response and societal resilience: How local communities address internal displacement in Ukraine due to the Russian full-scale invasion. *Post-Soviet Affairs*, 41(5), 436–458. <https://doi.org/10.1080/1060586X.2025.2480529> [in English].
4. Zhukovska, A., & Zheliuk, T. (2024). Inkluzivnyi rozvytok terytorialnykh hromad v umovakh viiny ta pislivoiennoi vidbudovy [Inclusive development of territorial communities in the conditions of war and post-war reconstruction]. *Visnyk ekonomiky*, (4), 24–45. <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.04.024> [in Ukrainian].
5. Kraievska, H. (2026). Povoienne vidnovlennia ekonomiky terytorialnykh hromad na zasadakh inkluzyvnosti [Post-war economic reconstruction of territorial communities based on inclusion]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, (1), 120–137. <https://doi.org/10.15407/dse2026.01.120> [in Ukrainian].
6. Zinevych, K. S. (2025). Sotsialno-ekonomichna reabilitatsiia naselennia yak osnova staloho rozvytku rehionu [Socio-economic rehabilitation of the population as a basis for sustainable development of the region]. In V. P. Yakobchuk (Ed.), *Publichne upravlinnia rehionalnoi bezpekoiu ta stalym rozvytkom terytorii* [Public administration of regional security and sustainable development of territories] (pp. 433–469). Polissia National University. <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/123456789/17412> [in Ukrainian].
7. Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nanetti, R. Y. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press. <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/9781400820740/html> [in English].
8. World Bank. (2026). Ukraine – Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5): February 2022 – December 2025. World Bank Group. <https://hdl.handle.net/10986/44369>
9. International Organization for Migration. (2022, November 4). Ukraine – Internal Displacement Report – General Population Survey Round 10. Displacement Tracking Matrix. <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-10-17-27-october-2022>
10. International Organization for Migration. Ukraine — Conditions of Return Assessment Factsheet — Round 6 (November–December 2023). Displacement Tracking Matrix (DTM), 2023. <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-conditions-return-assessment-factsheet-round-6-november-december-2023>
11. International Organization for Migration. Ukraine — Measuring Progress Towards Durable Solutions to Internal Displacement in Ukraine: Synthesis Report on a Joint Analytical Framework. Displacement Tracking Matrix (DTM), 2025. <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-measuring-progress-towards-durable-solutions-internal-displacement-ukraine>
12. International Organization for Migration. (2025, June). Ukraine — Displacement and return: Trends, drivers and intentions — June 2025. Displacement Tracking Matrix. <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-displacement-and-return-trends-drivers-and-intentions-june-2025>
13. International Monetary Fund. European Department. (2023). Ukraine: 2023 Article IV consultation, second review under the extended arrangement under the Extended Fund Facility, and requests for modification of performance criteria and a waiver of nonobservance of performance criterion—Press release; staff report; and statement by the Executive Director for Ukraine (IMF Staff Country Reports 2023/399). <https://doi.org/10.5089/9798400261398.002>

Дата надходження статті: 07.07.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 20.08.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 18.09.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.